

Statoil ASA
v/ Jostein Nordland

Kopi er sendt til Olje- og energidepartementet

Utbygging og drift av Johan Sverdrup- feltet - Høringsuttalelse til Konsekvensutredning

Viser til konsekvensutredning for PL 265, PL 501, PL 502 Johan Sverdrup- feltet og oversender her ZERO sin høringsuttalelse. Våre kommentarer begrenser seg til å omhandle utslipp av klimagasser til luft og valg av kraftløsning.

Det er framlagt egen konsekvensutredning for rørledningene for transport av olje til Mongstad og gass til Kårstø via Statpipe og for nettutbygging for å framføre kraft fra land. ZERO har ingen kommentarer til disse konsekvensutredningene, utover at vi støtter opp under planene framlagt i Plan for anlegg og drift for kraftoverføringsanleggene og i konsesjonssøknaden.

Vennlig hilsen

Kari Elisabeth Kaski (sign)
Nestleder
ZERO

Oppsummering

- Klimautfordringen innebærer at alle nye felt på norsk sokkel må ha null utslipp til luft
- I konsekvensutredningen er det flere misforståelser om klimaeffekten av elektrifisering. Dette er svært uheldig.
- Det må leveres inn konsekvensutredning for de øvrige utbyggingsfasene av Johan Sverdrup
- Stortingsvedtaket innebærer at hele området sitt kraftbehov skal forsynes med kraft fra land senest innen 2022
 - Årstallet står fast, uavhengig av fase 2 sin utvikling.
 - I PUD for Johan Sverdrup fase 1 må det legges fram en tidsplan for gjennomføring av områdeløsningen
 - Operatørene på Utsirahøyden må avklare de kommersielle forholdene i en områdeløsning i 2016, når konseptvalget for fase 2 av Johan Sverdrup tas
- ZERO forutsetter at varmebehovet i de kommende fasene for Johan Sverdrup dekkes av elektrisitet
- Oljedirektoratet må sikre at operatørene i Edvard Grieg, Ivar Aasen og Gina Krog gjør nødvendige forberedelser og tiltak for å kunne koble seg til kraftkabelen så fort den er tilgjengelig.

Overordnet

Som ved øvrige utbyggingsprosjekter på norsk sokkel vil ZERO bemerke at vi er kritiske til praksisen med å legge sterke føringer for valg av utbyggingskonsept og inngåelse av store kontraktsmessige forpliktelser før høring av konsekvensutredning er ferdigstilt og før stortinget i det hele tatt har behandlet utbyggingen. Denne praksisen blir stadig mer vanlig og er med på å underminere den norske tradisjonen for fornuftig forvaltning av petroleumsressursene.

ZERO stiller seg bak Miljødirektoratet, som skriver i sin høring: «Etter vår vurdering bør ambisjonsnivået ikke bare være basert på bruk av dagens beste tilgjengelige teknikker, men ha som mål å bidra til videreutvikling av disse.» ZERO har tidligere uttrykt vår skepsis mot bruken av BAT (Best Available Techniques) som kriterium all den tid det er opp til ethvert selskap å selv definere kost-nytteberegningene som inngår i BAT.

ZERO ser at Statoil ikke planlegger å levere egne konsekvensutredninger for kommende faser av Johan Sverdrup- utbyggingen, selv om de neste fasene krever ny PUD. Det er flere sentrale valg som skal tas i de neste fasene, særlig valg av kraftløsning, som vil kunne innebære nye miljøvurderinger. ZERO anmoder derfor om at det legges til grunn å utarbeide konsekvensutredninger som sendes ut på åpen høring i forkant av innlevering/ferdigstillelse av PUD.

Petroleumsindustrien og klima

I 2012 ble klimaforliket inngått på Stortinget, med utgangspunkt i Meld. St. 21 (2011-2012). Forliket slår fast gjeldene målsetninger for norsk klimapolitikk som sier at de norske klimagassutslippene i 2020 skal ligge på et nivå mellom 45 og 47 millioner tonn CO₂- ekvivalenter.

I 2013 var de norske klimagassutslippene 53 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Til tross for at det siden 2007 er iverksatt mange klimatiltak, er det fortsatt et gap på 8 millioner tonn CO₂ mellom forventet utslipp i 2020 og klimaforlikets mål. Dette øker behovet sterkt for effektive tiltak opp mot store utslippskilder.

Ifølge FNs klimapanel må de rike landene kutte sine klimagassutslipp med mellom 25 og 40 prosent fra 1990-nivå innen 2020 for å nå 2-gradersmålet. I tillegg må utslippsveksten i fattige land bremses. I 1990 var de norske klimagassutslippene på om lag 50 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. 40 prosent utslippskutt i et rikt land som Norge vil dermed tilsi et utslippsnivå på 30 millioner tonn innen 2020.

Samtidig som Norge har vedtatt mål frem til 2020, vet vi at det trengs å gjøres ytterligere reduksjoner i klimagassutslippene frem mot 2050. Ifølge FNs klimapanel må utslippene fra de rike landene reduseres med opp mot 85 prosent innen 2050. I 2050 vil fortsatt Johan Sverdrup ha flere produksjonsår igjen.

For å få til slike nødvendige utslippsreduksjoner er Norge også nødt til å gjennomføre betydelig klimatiltak innenfor petroleumssektoren. Dette viser også rapporten «Kunnskapsgrunnlag for lavutslippsutvikling», lagt fram av Miljødirektoratet oktober 2014¹. Rapporten slår fast at «*elektrifisering av eksisterende og planlagte innretninger er viktig dersom man vil sikre betydelige utslippsreduksjoner i sektoren i årene fremover.*»

¹ <http://www.miljodirektoratet.no/Documents/publikasjoner/M229/M229.pdf>

Elektrifisering av hele Utsirahøyden er et av tiltakene som vil forhindre å låse norske klimagassutslipp til et høyt nivå i fem tiår. Norske klimapolitiske mål og faktagrunnlaget fra klimaforskningen må ligge til grunn for norsk petroleumsforvaltning.

Kraft fra land

Oljeindustrien har vært driveren bak den norske utslippsveksten de siste 20 årene, og det er den største utslippssektoren. Miljødirektoratets rapport fra våren 2014² og Perspektivmeldingen fra 2013 viser at utslippene fra petroleumssektoren vil øke med nærmere 2,5 millioner tonn CO₂ fram 2020, med mindre det blir gjennomført ytterligere tiltak. Dette er en utslippsvekst som i praksis vil hindre at Norge når klimaforliket, men som også vanskeliggjør en langsiktig overgang til nullutslippssamfunnet. Ettersom målsetningen i Klimaforliket står fast, og regjeringen har forpliktet seg til å forsterke forliket, i praksis redusere utslippene ytterligere, er konsekvensen at vi trenger en sterkere virkemiddelbruk overfor petroleumssektoren. Investeringsbeslutninger som fattes i 2015 vil legge føringer for utslippene langt frem i tid. Dagens karbonpris og CO₂-avgift for petroleumsindustrien gir ikke de riktige investeringsinsentivene på norsk sokkel, og det rettferdiggjør ekstra tiltak utover hva gjeldende priser gir insentiver til å gjennomføre.

Kraft fra land, eller elektrifisering av sokkelen, vil redusere klimagassutslippene fra oljeindustrien gjennom at forurensende gassturbiner blir erstattet med ren kraft fra land. Stortinget vedtok i 1996 at kraft fra land skal utredes ved alle nye utbygginger på norsk sokkel. Disse utredningene har imidlertid ikke bidratt til å redusere klimagassutslippene fra oljeindustrien.

I Klimaforliket slår en fast at det er en målsetning å øke bruken av kraft fra land, noe som konkretiseres i en målsetning om kraft fra land til hele Utsiraområdet. Det er i dag et flertall på Stortinget for kraft fra land til alle feltene på Utsiraområdet. Innst. 237 S (2013–2014) fra juni 2014 slår fast:

«I

Stortinget ber regjeringen i plan for utbygging og drift for Johan Sverdrup stille krav om etablering av en områdeløsning som omfatter Gina Krog, Edvard Grieg, Ivar Aasen og Johan Sverdrup, hvor hele områdets kraftbehov dekkes med kraft fra land, med en tidsplan for gjennomføring.

II

Stortinget ber regjeringen i plan for utbygging og drift for Johan Sverdrup stille krav om at kabelforbindelse mellom de ulike installasjonene på Utsirahøyden etableres i forbindelse med oppstartsfasen av Johan Sverdrup.

III

Stortinget ber regjeringen legge flertallets merknader i denne innstillingen til grunn for det videre arbeidet med utviklingen av petroleumsaktivitet på den sørlige Utsirahøyden.»

ZERO er positiv til at Statoil og partnerne i konsekvensutredningen legger stortingsvedtaket til grunn.

² <http://www.miljodirektoratet.no/no/Nyheter/Nyheter/2014/Mars-2014/Mulig-men-krevende-a-na-klimamalet/>

Klimaeffekt av kraft fra land

Det hersker åpenbart noen feiloppfatninger om klimaeffekten av kraft fra land i Statoil. I konsekvensutredningen blir det flere steder, mer eller mindre eksplisitt, antydning at de globale klimagassutslippene vil øke som følge av elektrifisering av feltene på Utsirahøyden. Særlig gjelder dette for omtalen av løsning for å dekke varmebehovet. Her kan man blant annet lese «*Det ble vurdert at oppvarming med strøm fra land ville gi lavere utslipp fra feltet, men høyere globale utslipp (...)*». Det forutsettes i konsekvensutredningen at en elektrifisering av feltene på Utsirahøyden vil enten gi redusert eksport eller økt import av kraft, og at i begge tilfeller vil produksjonen av forurensende kraft i Europa øke.

ZERO vil på det sterkeste understreke at dette ikke medfører riktighet. Norden går i dag mot et kraftoverskudd som ikke kan håndteres ved ren eksport til kontinentet. Dagens utvekslingskapasitet er ikke tilstrekkelig utbygget for å sikre avtak av overskuddet. Redusert forbruk i Norge vil derfor ikke føre til økt eksport til kontinentet, eller visa-versa. Utfordringen i Norge er å benytte dette kraftoverskuddet til å redusere fossilt energiforbruk. Redusert bruk av gassturbiner på sokkelen vil føre til reduserte globale klimagassutslipp.

Valg av kraftløsning

Stortingsvedtaket³ fra juni 2014 slår fast at hele området sitt kraftbehov skal forsynes med kraft fra land senest innen 2022. ZERO er fornøyd med at konsekvensutredningen flere steder følger opp dette stortingsvedtaket. Vi merker oss at det i konsekvensutredningen understrekes at alle pågående evalueringer for de fremtidige fasene på Johan Sverdrup er basert på at kraftbehovet for disse fasene dekkes gjennom utvidelse av kraft fra land- løsningen valgt for fase 1. ZERO vil fremheve hvor sentralt det er at de ulike konseptene som modnes for fase 2 må alle være konsepter som innebærer å dekke hele områdets kraftbehov. ZERO vil også minne om at stortingsvedtaket slår fast at det i PUD for Johan Sverdrup fase 1 skal legges fram en tidsplan for gjennomføring av kraftløsningen for hele området.

Det er viktig å bemerke at årstallet for en områdeløsning står fast, uavhengig av fase 2 sin utvikling. Det betyr at selv om Statoil nå planlegger å bygge ut hele kraft fra land- løsningen i forbindelse med utviklingen av fase 2, må kraft fra land- løsningen til hele området være på plass senest i 2022, selv om fase 2 skulle bli forsinket. Stortingsvedtaket er ikke til å misforstås her.

Vi merker oss at Statoil skriver at «*den endelige områdeløsningen for kraft kan vanskelig velges før konfigurasjon, lokasjon og kapasitet for framtidig prosessutvidelse er valgt*». Og «*det tidligste tidspunktet for å kunne etablere en løsning med framtidig kraftmodul på P2 vil være avhengig av konseptvalgprosessen på fase 2*».

Det er avgjørende å sikre at alle forhold og forutsetninger blir lagt til rette for å fjerne hindre i veien for områdeløsningen. Herunder gjelder det særlig å avklare de kommersielle forholdene. Statoil skriver i et brev⁴ til Oljedirektoratet 19. august 2014 at «*Områdeløsning for strøm fra land til Utsirahøyden vil kreve at en inngår avtale mellom feltene for å regulere forholdet mellom partene. Vesentlige kommersielle forhold som eierskap, kompensasjon, ansvar, kapasiteter etc. må avtales før endelige beslutninger tas for en områdeløsning. I første fasen av Johan Sverdrup- utbyggingen vil det*

³ Innst. 237 S (2013–2014)

⁴ Statoil ref. AU-JS-00041, OD ref OD12/1020-21

gjøres investeringer for framføring av kraft som vil komme den fremtidige områdeløsningen til gode. Dette forutsettes kompenserte av de fremtidige brukerne som en del av avtaleverket for fase 2». ZERO forutsetter at de berørte selskapene avklarer dette i forbindelse med konseptvalg for fase 2, planlagt i 2016, og ikke senere. Ved behov bør Oljedirektoratet involveres for å sikre at dette blir avklart.

Det er teknisk mulig (ifølge Oljedirektoratets notat⁵ av 16. september 2014) å få til områdeelektrifisering før 2022. Statoil skriver også i brevet 19. august at deres estimat for en «*tidlig oppstart av en P2 med kraftmodul med overføring til andre felt er mot slutten av Q4, 2021*». ZERO vil oppfordre Statoil til å strekke seg etter å ha en kraftløsning på plass til hele området før 2022. ZERO vil understreke viktigheten av at alt som kan tilrettelegges i fase 1 blir tilrettelagt. Herunder nevnes, i tillegg til kommersielle avklaringer, bryteranlegg på Kårstø, vekselstrømkabler mellom Kårstø og Haugsneset, landfallsarrangement på Haugsneset, samt vei og opparbeidelse av tomt.

I brevet fra Statoil 19. august blir det slått fast at alle kraftkonsepter for framtidige faser som Statoil jobber med vil legge til rette for at Edvard Grieg/Ivar Aasen og Gina Krog kan legge kabler og koble seg til for å få forsynt sine installasjoner med kraft fra land. ZERO vil anmode myndighetene ved Oljedirektoratet å særlig følge opp dette arbeidet, slik at også operatørene i de nevnte feltene gjør eventuelle forberedelser og tiltak for å kunne koble seg til kraftkabelen så fort den er tilgjengelig. ZERO minner om at stortingsvedtaket slår entydig fast at hele kraftbehovet til området skal dekkes med kraft fra land. Det innebærer at det ikke skal være rom for resterende/gjenværende fossil kraftproduksjon på noen av feltene etter senest 2022.

I forlengelsen av dette må Statoil også legge til grunn i modningen av konsept for fase 2 at varmebehovet skal dekkes med kraft fra land. ZERO merker seg at varmebehovet for fase 1 vil dekkes med fossile gassfyrte kjeler. Disse vil alene gi et CO₂-utslipp i intervallet 15 000- 30 000 tonn CO₂ årlig fram mot 2035 og tallene vil dobles hvis varmebehovet også dekkes av gass i framtidige faser. Dette er slettes ikke ubetydelige tall i en norsk sammenheng, og ZERO vil anmode på det sterkeste om at Statoil etterstreber å finne alternative løsninger, som bruk av elkjeler, for å unngå disse utslippene.

ZERO merker seg at gjenværende utslipp av CO₂ er beregnet til i gjennomsnitt 61 000 tonn CO₂ årlig regnet over feltets levetid. Hovedkildene vil være boring med mobile borerigger, produksjon av varme med gassfyrte kjeler, transportvirksomhet og nødfakling. ZERO finner grunn til å minne om at også 61 000 tonn CO₂ er et høyt tall og at det er sentralt at Statoil hele veien etterstreber å redusere disse utslippene.

Kostnader

ZERO etterlyste i høringen til «Program for KU for utbygging og drift av Johan Sverdrup» mer informasjon om forutsetningene som legges til grunn for lønnsomhetsberegningene. Forutsetninger som valg av kraftpris, gasspris og endringer i vedlikeholdskostnader ved forskjellige alternativer, vil være avgjørende for resultatet og derigjennom de beslutninger som fattes. ZERO noterer seg at Statoil ikke har etterkommet ønsket om mer åpenhet om sentrale parametere. Statoil nøyer seg med

⁵ OD- notat, Oppfølging av Innst.237 S(2013-2014) 16.09.2014 KI, Saksnr. 121020-21

å orientere om at de kalkulerer i henhold til sin «standard metode», som umuliggjør enhver redelig diskusjon om tallene.

